

Kronika – Chronicle

Jubilant člen korešpondent ČSAV a SAV prof. Ing. Dušan Zachar, DrSc.

Vážený pán profesor,

je pre mňa veľkou ctou, že Vám dnes môžem poblahoželať k Vášmu významnému životnému jubileu 85 rokov, a to v mene svojom ako aj v mene všetkých zamestnancov Národného lesníckeho centra. Chcem Vám poďakovať za Vaše celoživotné dielo a jeho prínos k rozvoju lesníctva na Slovensku a zároveň za Vaše zdravie, pohody a životného elánu do ďalších rokov.

Osobitne chcem vyzdvihnúť Vašu pracovitosť a húževnatosť, ktorou ste sa vypracovali medzi významné osobnosti slovenského lesníctva a vedy. Natrvalo ste sa pozitívne zapísali do histórie lesníctva na Slovensku, a to nielen ako významný vedec a pedagóg, ale aj ako zakladateľ lesníckeho výskumného pracoviska vo Zvolene. Za čo Vám patrí úprimná vďaka.

Je o Vás všeobecne známe, že ste si kládli počas celého života vysoké – ambiciózne ciele. Obdivuhodné je, že ste prevažnú väčšinu týchto cieľov dosiahli a tým ste sa stali žiarivým príkladom pre svojich kolegov a najmä žiakov, ktorých bolo neuveriteľné množstvo.

Kladný vzťah k lesom a lesníctvu ste mali zakódovaný vo svojich génoch zdedených po svojom otcovi – lesníkovi z Brezna. Lesníctvo ste študovali na strednej škole v Banskej Štiavnici (1946) a následne na Lesníckej fakulte Českého vysokého učení technického v Prahe, ktorú ste absolvovali v roku 1950. Tu ste pod vedením významného československého pedagóga a lesníka prof. RNDr. Ing. Pravdomila Svobodu, DrSc. ukončili vo vednom odbore Meliorácie vedeckú aspirantúru na tému *Krycie kultúry a ich použitie pri zalesňovaní lesných pôd*. Z LF ČVUT Praha (Katedry pestovania lesov) a pozície vysokoškolského pedagóga ste sa v roku 1955 vrátili na Slovensko, kde ste boli poverení Lesníckym laboratóriom SAV Bratislava založiť vo Zvolene odbor meliorácií a ekológie, ako súčasť neskoršieho lesníckeho centra vo Zvolene.

O zlúčení lesníckych výskumných pracovísk a osamostatnenie slovenského lesníckeho výskumu ste sa zaslúžili, pán profesor, veľkou mierou, pričom od 1. 1. 1960 ste sa stali riaditeľom novo vzniknutého Výskumného ústavu lesného hospodárstva (VÚLH). Za neuveriteľných 17 rokov, kedy ste stáli na jeho čele, vyrástol ústav na modernú vedeckú lesnícku inštitúciu so 6 výskumnými stanicami po celom Slovensku a s 3 výskumnými objektmi (Arborétum Kysihýbel, Veľká Stráž a Biely Váh). Rozvoj ústavu v tejto etape jeho existencie možno bez zveličovania označiť za zlaté obdobie slovenského lesníckeho výskumu. V roku 1977, keď ste odchádzali z funkcie riaditeľa, pracovalo na VÚLH 297 zamestnancov, z toho 77 s vedeckou hodnosťou.

Za toto obdobie ste zohrali veľmi dôležitú organizátorsko-manážersku, ale aj odbornovo-vedeckú úlohu, keď ste významnou mierou prispeli k postaveniu centrálnej budovy ústavu vo Zvolene, niekoľkých jeho výskumných staníc (Gabčíkovo, Bratislava, Košice, Liptovský Hrádok, popri existujúcich VS v Banskej Štiavnici a Oravskom Podzámku), k skoncentrovaniu silného vedeckovýskumného potenciálu, založeniu série trvalých výskumných plôch, rozvinutiu metód lesníckeho výskumu na Slovensku i rozsiahlej medzinárodnej spolupráce.

Na vedeckom poli ste sa venovali problematike lesníckych meliorácií ktorej význam v súčasnosti opäť získava na dôležitosť, ale doménou vašej činnosti bol výskum erózie pôdy, kde ste vo svojej vedeckej monografii *Erózia pôdy* (1960) položili základy erodológie – ako samostatnej vedeckej disciplíny nielen na Slovensku, ale v celom Československu.

Na Vysokej škole zemедělské v Brne ste v roku 1969 získali z erodológie najvyššiu vedeckú hodnosť, doktora vied (DrSc.) a v roku 1974 ste boli menovaní za riadneho vysokoškolského profesora meliorácií, ktoré ste prednášali na LF VŠLD vo Zvolene.

Je všeobecne známe, že ste sa venovali aj z praktického hľadiska spevňovaniu pôdy a najmä zalesňovaniu spustnutých pôd a iných extrémnych stanovíšť, pričom ste spolupracovali s viacerými inštitúciami v zahraničí (napr. v Rakúsku, Taliansku, Francúzsku, Juhoslávii, Maďarsku, v Gruzínsku a i.). Dosiahli ste viaceré úspechy v tvorbe, či inovácii metód zalesňovania ako aj v samom zalesňovaní spustnutých pôd predovšetkým na karbonátových podložiach Slovenska (napr. Brezová pod Bradlom, Lúka nad Váhom, Hrhov v Slovenskom krase a i.). Výsledky boli publikované vo viacerých knižných publikáciách (napr. *Zalesňovanie nelesných pôd, 1965, Výskum spustnutých pôd Perisk a ich zalesňovanie, 1969, Výskum zalesňovania spustnutých pôd v Slovenskom krase, 1973 a i.*) a v desiatkach príspevkov doma i v zahraničí.

Nemožno tiež nespomenúť Váš prínos k poznaniu funkcií lesa v ekosfére, vrátane ich klasifikácie a ekonomického hodnotenia. Tieto výsledky sú sumarizované v mnohých zborníkových prácach, ale najmä v knižnej publikácii *Les v krajine* (1982, v ruštine 1985), a predovšetkým v štyroch rozsiahlych kompendiách ČSAV a SAV, kde ste boli jedným z osnovateľov a vedúcich autorov (*Pôdny fond ČSSR, 1975, Ochrana krajiny ČSSR z hľadiska poľnohospodárstva a lesníctva, 1981, Tvorba krajiny ČSSR z hľadiska poľnohospodárstva a lesníctva, 1981, Využitie a ochrana vôd ČSSR z hľadiska poľnohospodárstva a lesníctva, 1987*). Na základe 15-ročných výskumov funkcií lesa v krajine ste vypracovali v posledných rokoch svojho pôsobenia na VÚLH vo Zvolene (do roku 1991) veľmi rozsiahlu monografiu *Forest and the Ecosphere*, v ktorej ste syntetizovali všetky svoje a celosvetovo známe poznatky o vzťahoch lesa a jednotlivých zložiek ekosféry.

V rozličných formách vedeckej prípravy ste vychovali až 57 vedeckých aspirantov. Napísali ste vyše 800 vedeckých a odborných prác, ktoré vyšli v 13 jazykoch, medzi nimi viac ako 30 vedeckých knižných monografií, resp. publikácií, pričom ste zostavili okolo 50 zborníkov z vedeckých a odborných podujatí na organizovaní ktorých ste sa rozhodujúcou mierou podieľali. Dlhodobu ste pracovali na publikácii *Encyklopédia Slovenska*. Založili ste vydávanie viacerých vedeckých a odborných edícií i časopisov (*Vedecké práce Výskumného ústavu lesného hospodárstva vo Zvolene, Lesnícke štúdie, Acta Instituti Forestalis Zvolensis, Lesnícky časopis, Folia venatoria*).

V roku 1974 ste boli zvolení za člena korešpondenta SAV a člena korešpondenta ČSAV. V týchto Akadémiách ste pracovali už od roku

1961, kde ste boli členom vedeckých kolégií (poľnohospodárskych vied, resp. biologicko-poľnohospodárskych vied) až do r. 1991.

Boli ste tiež dlhoročným predsedom Slovenskej bioklimatologickej spoločnosti pri SAV, predsedom odboru lesného hospodárstva a predsedom odboru životného prostredia ČSAZV v Prahe.

Za viaceré vedecké i organizačné aktivity Vám boli udelené, pán prof. Zachar, mnohé vyznamenania a ocenenia. Medzi ne patria najmä cena ČVUT (1955), cena SAV (1958), Zlatá medaila Medzinárodného zväzu lesníckych výskumných organizácií – IUFRO (1971), Zlatá medaila Ústredného výskumného ústavu lesníckeho v Budapešti (1973), Štátna cena (1975), Národná cena (1984), Pfeilova

cena (1986), v súčasnosti Medaila J. D. Matejovie, Medaila SAPV, Medaila SAV a mnohé iné.

Vo svojej tvorivej práci pokračujete naďalej, čím ste sa stali vzorom mnohým zamestnancov vedy a výskumu.

K Vášmu významnému jubileu Vám úprimne blahoželám a do nasledujúcich rokov života prajem pevné zdravie, krásne chvíle a dni šťastia v kruhu svojej rodiny.

S úctou

Milan LALKOVIČ
generálny riaditeľ NLC